

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางรำพึง อินทร์สำราญ
๒. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๑๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์
โทรศัพท์ ๐๘๕๖๓๔๒๒๗๓ Facebook-..... Line-.....
๓. เกิด พ.ศ. ๒๕๑๒ ปัจจุบันอายุ ๕๖ ปี
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
สถาบันการศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (กศน.)
คณะ/สาขาวิชา-.....
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๖๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลินิทรีย์
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๔ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ๒.๑ แปลงเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลินิทรีย์
 - ๒.๒ แปลงติดตามสถานการณ์ระบาดศัตรูพืช
 - ๒.๓ แปลงต้นแบบการบริหารจัดการดินน้ำพืช เพื่อปรับเปลี่ยนจากการผลิตข้าวเปลือกเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวเพิ่มมูลค่า
 - ๒.๔ แปลงเรียนรู้การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ๓.๑ ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลินิทรีย์
 - ๓.๒ ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตและใช้น้ำหมักชีวภาพ
 - ๓.๓ ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การเลี้ยงปลุสตัว (โค สุกร)
 - ๓.๓ ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การเลี้ยงปลา

๓. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๓.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย
หลักสูตรหลัก : การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลินิธิ์

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย
หลักสูตรบังคับ : การปรับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่

๒.๑ รายละเอียดเนื้อหาวิชา รวม ๕ วิชา จำนวน ๑๐ ชั่วโมง ดังนี้

๑) ชื่อวิชา : แนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (จำนวน ๒ ชั่วโมง)

๒) ชื่อวิชา : เกษตรทฤษฎีใหม่ (จำนวน ๒ ชั่วโมง)

๓) ชื่อวิชา : การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย (จำนวน ๒ ชั่วโมง)

๔) ชื่อวิชา : การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ (จำนวน ๒ ชั่วโมง)

๕) ชื่อวิชา : การจัดทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีต้นทุนการผลิต (จำนวน ๒ ชั่วโมง)

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรเสริม : การบริหารจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมานจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร: การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลินิธิ์

วัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตข้าวและเทคโนโลยีการผลิตข้าวขั้นสูงที่เหมาะสมในการเพิ่ม_คุณภาพและปริมาณของการผลิตข้าว เพื่อพัฒนาไปสู่การได้มาตรฐานอินทรีย์

บุคคลเป้าหมาย : กลุ่มสมาชิกผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพระราชทาน ชาวนารุ่นใหม่ และผู้นำเกษตรกร

วิธีการดำเนินงาน : บรรยาย ฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงาน ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม

ระยะเวลาของหลักสูตร : ๑ วัน

เนื้อหาหลักสูตร จำนวน ๑๔ ชั่วโมง

สาธิตและฝึกปฏิบัติ จำนวน ๑๐ ชั่วโมง

๑. หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน ๓ ชั่วโมง

ศึกษาหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๒๓ ประการ และวิธีการน ไปประยุกต์ใช้การวางแผนการผลิตข้าว

๒. การพัฒนากระบวนการคิดและการวางแผนการผลิตข้าว จำนวน ๓ ชั่วโมง

ศึกษาแนวทางในการวางแผนและการบริหารจัดการทรัพยากร การจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน ให้เป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุดในการผลิตข้าว

๓. การบริหารจัดการดินน้ำพืช เพื่อปรับเปลี่ยนจากการผลิตข้าวเปลือกเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวเพิ่มมูลค่า จำนวน ๑.๕ ชั่วโมง

ศึกษาการบริหารจัดการดินน้ำพืช เพื่อปรับเปลี่ยนจากการผลิตข้าวเปลือกเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวเพิ่มมูลค่า

๔. เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว จำนวน ๓ ชั่วโมง

ศึกษาปัจจัยการผลิตข้าวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นสาเหตุการผลิตข้าวฟุ่มเฟือย วิธีการเพิ่มผลผลิตและวิธีการลดต้นทุนการผลิตข้าวอย่างต่อเนื่อง

๕. กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของมูลนิธิชัยพัฒนาและข้าวปลอดภัย (Food Safety) จำนวน ๓ ชั่วโมง

ศึกษาหลักการผลิตข้าวอินทรีย์ ได้แก่ การเลือกใช้พันธุ์ข้าว วิธีการเตรียมเมล็ดพันธุ์วิธีการเตรียมดินวิธีการปลูก วิธีการดูแลรักษาตั้งแต่ปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว และวิธีการจัดการผลผลิตข้าว

๖. ธาตุอาหารและการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน จำนวน ๑ ชั่วโมง

ศึกษาธาตุอาหารหลักที่ข้าวต้องการ ได้แก่ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม ปุ๋ยที่ให้ธาตุอาหารข้าว ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด รวมทั้งอธิบายวิธีการเก็บตัวอย่างดินสำหรับนำมาวิเคราะห์ธาตุอาหาร และการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นรูปธรรม ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

มีการเข้าร่วมประชุมและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นรูปธรรม ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอชุมพลบุรี ได้ดำเนินการพัฒนา ศพก. ให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน เป็นสถานที่ให้บริการข่าวสารบริการด้านการเกษตร รวมทั้งเป็นสถานที่รับเรื่องร้องเรียนของเกษตรกรในชุมชน โดยการปรับปรุงฐานเรียนรู้แปลงเรียนรู้ หลักสูตรเรียนรู้ องค์กรความรู้ และข้อมูลประจำศูนย์ ฯลฯ ดำเนินการโดยเกษตรกรต้นแบบคณะกรรมการ ศพก. และสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของ ศพก. จัดทำแผนและแนวทางการพัฒนา ศพก. ประกอบด้วย

๖.๑ วิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. ประจำปี เพื่อจัดทำแผนและแนวทางการพัฒนา โดยคณะกรรมการ ศพก. ร่วมกับเกษตรอำเภอ ประกอบด้วย

๖.๑.๑ แผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (แผน ราย ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๖.๑.๒ แผนการอบรมเกษตรกรของ ศพก./ ศูนย์เครือข่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ต้องการที่จะพัฒนาการทำนาให้รวดเร็วขึ้น เพื่อให้ต้นข้าวโตก่อนที่จะเข้าสู่ช่วงการระบาดของศัตรูพืช เช่น ดั้วดำ เพลี้ย หนอน ฯลฯ โดยการเปลี่ยนจากการใช้แรงงานคน ในการดำนา ก็เปลี่ยนมาใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ทำให้ประหยัดมากขึ้น ทำนาได้รวดเร็วและทำได้พื้นที่เยอะมากขึ้น

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เกิดปัญหาจากการทำเกษตร คือ ปัญหาการทำเกษตรแล้วขาดทุน พบปัญหาโรคแมลง และการทำการเกษตรที่มีต้นทุนการผลิตที่สูง จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ มีการใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมี มีการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว มีการนำรถหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว มาทดแทนการดำนาโดยใช้แรงงานคน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตร เป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำเกษตร เช่นการลดต้นทุนการผลิต และปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตให้ดียิ่งขึ้น โดยมีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน เช่น การใช้เทคโนโลยีการหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งช่วยให้การหว่านเมล็ดมีความแม่นยำและสม่ำเสมอ ลดการใช้เมล็ดพันธุ์ และประหยัดแรงงาน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

มีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล, การวางแผนและออกแบบระบบ, การเลือกใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม, การติดตั้งและปรับใช้งาน, การติดตามและประเมินผล, และการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในตอนนี้เทคโนโลยีต่างๆ ใน ศูนย์ ถือได้ว่ามีการใช้เพื่อพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลินิธิ์

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งที่ ศูนย์ ศพก. ก็ได้นำหลักวิชาการ นี้มาใช้เช่นกัน เริ่มจากการเก็บตัวอย่างดิน และนำดินที่ได้ไปตรวจวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบค่า PH ของดิน และ N-P-K ทำให้ทราบว่าดินขาดแร่ธาตุใดและต้องเติมวัสดุอินทรีย์ตัวใด

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ พื้นที่ปลูกจำนวน ๕๓ ไร่ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลา จำนวน 13,500 ตัว (หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) โค จำนวน ๕๐ (ตัว)

๓.๒) สุกร จำนวน ๒๑ (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ จำนวน ๑๒๕ ตัน/ปี (หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์(นาดำ) เป็นเงิน ๕,๗๑๐ บาท/ไร่ ทำ ๑ ไร่

๑.๒) เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์(นาหยอด) เป็นเงิน ๓,๒๖๐ บาท/ไร่ ทำ ๕๒ ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๓,๓๐๖ บาท/ไร่

รายได้ ๘,๒๙๔ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....-.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๔๓๙,๕๘๒ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๒.๔.๑ ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

๑) มีรายได้/ปี อย่างมั่นคง

๒) การเป็นที่ยอมรับจากชุมชน/เครือข่ายและหน่วยงานต่าง ๆ

นางรำพึง อินทร์สำราญ เป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำและเป็นจิตอาสาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานและชุมชน ว่าเป็นผู้ที่สามารถเป็นที่พึ่งให้แก่เกษตรกรและชาวบ้านได้เป็นอย่างมาก จากการช่วยเหลือชุมชนและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ ที่ได้ร่วมกันผลักดันให้เกิดโครงการเพื่อการพัฒนาทั้งด้านชีวิตความเป็นอยู่และขวัญกำลังใจให้แก่เกษตรกรในชุมชนจนได้รับการยอมรับและได้จัดกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรต่างๆ มากมาย จนเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ

๒.๔.๒ ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

๑) ร่วมกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชนทำความสะอาดบริเวณหมู่บ้าน ถางหญ้าตัดต้นไม้ กวาดถนน

๒) ร่วมกิจกรรม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) ออกแจกจ่ายถุงยังชีพให้กับผู้กักตัวที่เดินทางมาจากนอกพื้นที่ ในช่วงที่มีการระบาดของโควิด ๑๙

๓) บริจาคเงินสมทบทุนปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน โรงเรียนบ้านกระเบื้อง อ.ชุมพลบุรี

๔) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

๔.๑) วิทยากรในการอบรมสัมมนาต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

๔.๒) เป็นที่ตั้งกลุ่มดำเนินกิจกรรม และจุดแสดงสาธิตองค์ความรู้ ต่าง ๆ ของหน่วยงาน

๔.๓) เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (ศูนย์หลัก)

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

เนื่องจากเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาใช้ในกิจกรรมการเกษตร เป็นการนำมาใช้เพื่อส่งผลให้ลดต้นทุนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ จึงทำให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ ศพก. ทำให้เกิดประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดสมดุลของระบบนิเวศวิทยา

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นางรำพึง อินทร์สำราญ มีประสบการณ์ด้านการทำนาอินทรีย์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเกษตรอินทรีย์ เป็นผู้สนใจใฝ่รู้และศึกษาจากการปฏิบัติจริงด้วยตนเองจนได้รับการยอมรับให้เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งมีองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการดินน้ำพืช เพื่อปรับเปลี่ยนจากการผลิตข้าวเปลือกเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวเพิ่มมูลค่า

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

นางรำพึง อินทร์สำราญ เริ่มเป็นวิทยากรตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ ถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ จนถึงปี ๒๕๕๗ ได้จัดตั้งเป็น ศพก. และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ใน ศพก. และได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการอบรม ทั้งในพื้นที่ และจังหวัดใกล้เคียง เรื่อยมาจนปัจจุบัน เช่น

๑) วิทยากรบรรยายและฝึกปฏิบัติประจำจุดสาธิตเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนาหนองไผ่

๒) วิทยากรบรรยายและฝึกปฏิบัติให้ความรู้ด้านการจัดการแปลงนาหลังเก็บเกี่ยว ในกิจกรรมเกษตรกรยุคใหม่ ร่วมใจหยุดเผา ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานอินทรีย์ ให้กับผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลชุมพลบุรี

๓) วิทยากรบรรยายและฝึกปฏิบัติให้ความรู้และสาธิตการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา เพื่อใช้ป้องกันกำจัดโรคไหม้คอรวงในข้าว และป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อราในแปลงผัก โครงการพัฒนาและส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ครบวงจรจังหวัดสุรินทร์ กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์

๔) วิทยากรบรรยายและฝึกปฏิบัติโครงการเสริมสร้างวินัยทางการเงินและฟื้นฟูลูกค้า ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ยั่งยืน และลูกค้านั้นในระบบ ซึ่งจัดโดย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือลูกค้าของธนาคารฯ ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์กว่า ๑,๐๐๐ คน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่ มีการแก้ไขปัญหา ดังนี้

๑) อาสารวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ๑๕ พระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ ๒๐๐ ไร่ มีสมาชิก ๒๐ ราย สร้างรายได้เพิ่มขึ้น

๒) ทำการเกษตรที่หลากหลาย นอกเหนือจากพืชหลัก ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับไร่นา เลี้ยงโค ปลูกไม้ผลต่าง ๆ เป็นการเพิ่มงาน และมีรายได้อย่างต่อเนื่อง ลดความเสี่ยงจากการดำเนินกิจกรรมหลัก ลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน และพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

นางรำพึง อินทร์สำราญ เป็นผู้มีความขยันอดทน และมีสติปัญญาในการดำรงชีวิตให้มั่นคงภายใต้กระแสความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยมีแนวคิดในการทำเกษตรโดยใช้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑) มีการทำการเกษตรตามแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นพระราชดำรัสที่อยู่ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง มีการจัดสรรพื้นที่ จำนวน ๕๒ ไร่ เพื่อทำการเกษตรอย่างเหมาะสม แบ่งเป็นที่อยู่พื้นที่อยู่อาศัย ประมาณ ๒ งาน พื้นที่ปลูกข้าวผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลินทรีย์ พื้นที่ ๕๒ ไร่ และพื้นที่ ศพก. ๑๑ ไร่ อาคารเรียนรู้ ๑ ไร่ ปลูกผัก ๑ งาน ไม้ผลไม้ยืนต้น ๔ ไร่ เลี้ยงปลา ๒ ไร่ (๕ บ่อ) เลี้ยงวัว หมู ๒ ไร่ แหล่งน้ำ ๑ ไร่ (๒ บ่อ) และแปลงหญ้า จำนวน ๑ ไร่ โดยให้ความสำคัญกับการผลิต เพื่อตอบสนองต่อความต้องการอาหารในครอบครัวและชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก มีข้าวปลาอาหารไว้บริโภคอย่างพอเพียง สอดคล้องกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้าน “ความพอประมาณ”

๒) มีการทำไร่นาสวนผสม มีการจัดการให้มีกิจกรรมการผลิตที่หลากหลายในพื้นที่เดียวกัน และเกี่ยวกันในบางกิจกรรม เช่น ปลูกพืชปุ๋ยสดก่อนปลูกข้าวช่วยตรึงธาตุไนโตรเจน นำมูลวัว สุกร ไปทำปุ๋ย นำฟางข้าวไปคลุมพืชและเป็นอาหารสัตว์ ฯลฯ ซึ่งเป็นการลดต้นทุน และลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตที่มีความไม่แน่นอน สอดคล้องกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้าน “ภูมิคุ้มกัน”

๓) มีการนำความรู้วิชาการด้านต่าง ๆ มาปรับใช้สำหรับช่วยในการตัดสินใจ และพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในความพอเพียง คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการอย่างรอบคอบ เช่น

มีความรู้ด้านบัญชี จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อทราบข้อมูลทางการเงิน สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้อย่าง รอบคอบ ะมัดระวัง มีประสิทธิภาพ ทำให้ทราบปัญหา ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หาวิธีสร้างรายได้ เพิ่มเงินออม เป็นการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง สอดคล้องกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้าน **“มีเหตุผล”**

มีความรู้การทำเกษตรอินทรีย์ ผลิตและใช้ชีวภัณฑ์ การกำจัดของเสียที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในการทำการเกษตร ลดการใช้สารเคมี ทำให้ได้ผลผลิตพืชหรือสารพิษตกค้างจากสารเคมีในผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้ตนเองและชุมชนมีสุขภาพที่ดี ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมในชุมชนปลอดภัย สอดคล้องกับเงื่อนไขปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้าน **“คุณธรรม”**

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ มีเกษตรกรสนใจในการผลิตเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ผลจากการปฏิบัติทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและมีสุขภาพดีขึ้น ซึ่งทำให้เกิดความสุขอย่างยั่งยืน

- ๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่
- ๑) การมีส่วนร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์ ปรับปรุงพื้นที่กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ

๑๐๕

การปรับปรุงบำรุงดินกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 เพื่อช่วยเพิ่ม " จังหวัดสุรินทร์ "

ผลการดำเนินงาน 2556 - 2566

1.การฉีดสารเคมี

ฉีดสารเคมี 1,115 ตัน

2.การจัดการน้ำ

ปรับปรุงระบบชลประทาน 1,115 ตัน

3.การจัดการกลุ่ม

จัดการกลุ่ม 1,115 ตัน

ผลสัมฤทธิ์

• ครอบคลุมพื้นที่ 1,115 ตัน

• ครอบคลุมพื้นที่ 1,115 ตัน

• ครอบคลุมพื้นที่ 1,115 ตัน

แผนงานขยายผล (ปี 2567-2570)

• จัดระบบชลประทานและน้ำ 500 ตัน

• ปรับปรุงสภาพดินกรดด้วยปูนโดโลไมท์ ปีละ 200 ตัน

• สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดีปีละ 100 ตัน

• ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 2 แห่ง

• สร้างน้ำในไร่นา 300 ป่อ

• บริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง

• ขยายผลสู่ชุมชนใกล้เคียง

9 กลุ่ม

สมาชิก 336 ราย

พื้นที่ 3,523 ไร่

สภาพปัญหา

- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- ดินเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำ
- สาเหตุตรงเชิงเดียว
- รายได้ต่ำ

สภาพพัฒนาที่ดินสุรินทร์ สังกัดงานพัฒนาที่ดินเขต 3 กรมพัฒนาที่ดิน

- ๒) เป็นเครือข่ายการจัดการธนาคารโคพระราชทานในชุมชน

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการ ศพก. คือเป็นประธานในที่ประชุม คณะกรรมการ เครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอร่วมกับ ประธานนาแปลงใหญ่และเกษตรอำเภอ ซึ่งมีบทบาทในการ ร่วมกันขับเคลื่อนงานบูรณาการระดับอำเภอ นอกจากนี้ยังสนับสนุนส่งเสริมให้ ศูนย์เครือข่าย ศพก. มีการพัฒนา ตนเองอยู่เสมอ มีการช่วยเหลือ ศพก.เครือข่ายที่ได้รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพจัดงานอบรมต่างๆ

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. เนื่องจากถือเป็นการได้รับโอกาสที่ดีของชีวิตและ ของครอบครัวที่หน่วยงานราชการ เอกชน รัฐวิสาหกิจและประชาชน ให้ความสำคัญและให้ความสนใจจะทำอะไร ก็มีคนสนับสนุนส่งเสริมจนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นางรำพึง อินทร์สำราญ เป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำและเป็นจิตอาสาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานและชุมชน ว่าเป็นผู้ที่สามารถเป็นที่พึ่งให้แก่เกษตรกรและชาวบ้านได้เป็นอย่างมาก จากการช่วยเหลือชุมชนและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ ที่ได้ร่วมกันผลักดันให้เกิดโครงการเพื่อ การพัฒนาทั้งด้านชีวิตความเป็นอยู่และขวัญกำลังใจให้แก่เกษตรกรในชุมชนจนได้รับการยอมรับและได้จัดกิจกรรม ต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรต่างๆ มากมาย จนเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่

-แกนนำในการทำนาแบบอินทรีย์ กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ๑๐๕พระราชทาน “เพื่อนช่วย เพื่อน”

-ปราชญ์เกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุรินทร์

-อาสาสมัครเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุรินทร์

-ประธานศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านกระเบื้อง

๕) ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดี บ้านกระเบื้อง

๖) ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด

๗) เป็น Smart Farmer

๘) แหล่งถ่ายทอดความรู้แปลงต้นแบบนิคมการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน

๙) เกษตรกรต้นแบบในการปลูกหญ้าแฝกรักษาหน้าดิน

๑๐) เกษตรกรต้นแบบในการผลิตข้าวหอมมะลิแบบอินทรีย์มาตรฐาน ม.ก.ท.

๑๑) คณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับจังหวัดสุรินทร์

๑๒) ครูบุญชีอาสา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- ร่วมกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชนทำความสะอาดบริเวณหมู่บ้าน ถางหญ้าตัดต้นไม้ กวาดถนน
- ร่วมกิจกรรม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) ออกแจกจ่ายถุงยังชีพให้กับผู้กักตัวที่เดินทางมาจากนอกพื้นที่ ในช่วงที่มีการระบาดของโควิด ๑๙
- บริจาคเงินสมทบทุนปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน โรงเรียนบ้านกระเปื้อง อ.ชุมพลบุรี
- บริจาคเงินสมทบทุนโรงเรียนบ้านขาวไค้ง อ.ชุมพลบุรี
- ทำโรงทาน งานวัดบ้านขาวไค้ง โรงเรียนบ้านขาวไค้ง งานส่วนรวมต่างๆ
- การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ
- วิทยากรในการอบรมสัมมนาต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
- เป็นที่ตั้งกลุ่มดำเนินกิจกรรม และจุดแสดงสาธิตองค์ความรู้ ต่าง ๆ ของหน่วยงาน
- เป็นที่ตั้งที่ทำการ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
- เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (ศูนย์หลัก)

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

คติประจำใจ คือ “ททท” “ทำ ท้น ทิ”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑.๑ เจ้าหน้าที่อำเภอ

๑.๑.๑ นางนงเยาว์ สิงห์ล่อ

เกษตรอำเภอชุมพลบุรี

๑.๑.๒ นางสาวเอปี ระย้าย้อย

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๑.๑.๓ นางธัญญารัตน์ ภาบับภา

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๑.๒ เจ้าหน้าที่จังหวัด

๑.๒.๑ นางนฤมล สุขพรว

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๑.๒.๒ นายวัชรพงษ์ ยุพการณ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๑.๒.๓ นางสาวกฤตยา ทองนวล

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

เน้นการทบทวนและวิเคราะห์ผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาในอนาคต เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ (เช่น การใช้คำถาม Why เพื่อค้นหาสาเหตุ), การใช้แบบบันทึกหรือแบบฟอร์มเพื่อรวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะ, การใช้เทคนิคการระดมสมอง (brainstorming) เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา, และการใช้เครื่องมืออื่นๆ เช่น แผนภาพ กราฟ หรือตาราง เพื่อช่วยในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

-

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

พิกัดแปลงศูนย์ถ่ายทอดฯ 335106 E 1698785 N Zone 48P